

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: קיץ תשס"ח, 2008

מספר השאלון: 204,001105

תנ"ך

יחידת הלימוד הרביעית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון – (26x2) – 52 נקודות

פרק שני – (16x3) – 48 נקודות

סה"כ – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכזו בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בסיגולה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (52 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 26 נקודות).

1. קרא רות, ג', 11-1.

א ותאמר לה נעמי חמותה
 ב בתי הלא אבקשילך מנוח אשר ייטב־לך: ועתה הלא בעז
 מדעתנו אשר היית את־נערותי הנה־הוא זרה את־גדן
 ה שעדים הלילה: ורחצת וסכת ושמית שמלתך על־גדן
 ויךדתי הגדן אל־תודעי לאיש עד כלתו לאכל ולשתות:
 ד ויהי בשכבו וידעת את־המקום אשר ישכב־שם ובאת
 ואלית מרגלתיו ושכבתי והוא יגיד לך את אשר תעשין:
 ה ותאמר אליה כל אשר־תאמרי אעשה: ותרד הגדן ותעש
 ו ככל אשר־צוהתה חמותה: ויאכל בעז וישת וייטב לבו ויבא
 ל שכב בקצה הערמה ותבא בלט ותגל מרגלתיו ותשכב:
 ט ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שכבת
 ס מרגלתיו: ויאמר מי־את ותאמר אנכי רות אמתך ופרשת
 י כנפך על־אמתך כי גאל אתה: ויאמר ברובה את ל־ה
 כ בתי היטבת חסדך האחרון מן־הראשון לבלתי־לכת אחרי
 ל הבחורים אס־דל ואס־עשיר: ועתה בתי אל־תיראי כל
 מ אשר־תאמרי אעשה־לך כי יודע כל־שער עמי כי אשת
 נ חיל את:

א. בפסוקים אלה מסופר על פגישתם של רות ובוועז בגורן.

(1) קרא את דברי נעמי בפסוק 4.

במה התנהגותה של רות תואמת את דברי נעמי, ובמה התנהגותה אינה תואמת

את דברי נעמי? בסס את תשובתך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) בוועז מכנה את רות "אשת חיל" (פסוק 11).

מה משמעות הביטוי "אשת חיל" בדברי בוועז, ומה בהתנהגותה של רות מצדיק

את הכינוי הזה? בסס את תשובתך על הקטע שלפניך, ועל רות, ב', 11.

(8 נקודות)

ב. קרא פסוקים 1-5 בקטע שלפניך, וכן בראשית, ל"ח, 13-17.

(1) מה ניסו תמר ורות להשיג באמצעות המעשה שהן עשו, וכיצד כל אחת מהן

התכוונה לקראתו? בסס את תשובתך על הכתובים. (6 נקודות)

(2) קרא גם דברים, כ"ה, 5-6.

בסעיף (1) ציינת מה ניסו תמר ורות להשיג.

מהי החשיבות בכך, על פי החוק בדברים? הסבר. (6 נקודות)

2. קרא קהלת, ג', 11-1, 15-21.

קהלת, ג' 11-1

לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל-חַפְצֵי תַחַת הַשָּׁמַיִם:	א
וְעַת לְמוֹת	ב עַת לְלֵדָת
וְעַת לְעִקּוֹד נְטוּעַ:	ג עַת לְטֵעַת
וְעַת לְרִפּוּא	ד עַת לְהַרְוֵג
וְעַת לְבְנוֹת:	ה עַת לְפְרוֹץ
וְעַת לְשִׁחּוֹק	ו עַת לְבִכּוֹת
וְעַת רִקּוֹד:	ז עַת סִפּוֹד
וְעַת כְּנוּס אֲבָנִים	ח עַת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים
וְעַת לְרַחֵק מִחֶבֶק:	ט עַת לְחַבּוֹק
וְעַת לְאַבֵּד	י עַת לְבַקֵּשׁ
וְעַת לְהַשְׁלִיךְ:	יא עַת לְשַׁמּוֹד
וְעַת לְתַפּוֹד	יב עַת לְקַרְוֵעַ
וְעַת לְדַבֵּר:	יג עַת לְחַשׂוֹת
וְעַת לְשִׂנְא	יד עַת לְאַהֲב
וְעַת שְׁלוֹם:	טו עַת מְלַחֲמָה
מִהֵי-יִתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בְּאִשׁר הוּא עֹמֵל: רְאִיתִי אֶת-הָעֲנָן אֲשֶׁר	טז
נָתַן אֱלֹהִים לְבִנֵי הָאָדָם לְעֵנוֹת בּוֹ: אֶת-הַכֹּל עָשָׂה יָפֵה	יז
בְּעֵתוֹ גַּם אֶת-הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלֵי אֲשֶׁר לֹא-יִמְצְאוּ	יח
הָאָדָם אֶת-הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר-עָשָׂה הָאֱלֹהִים מִרֹאשׁ וְעַד-סוֹף:	יט

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

קהלת, ג', 21-15

ט מה־שֶׁהִיא כְּבֹד הוּא וְאִשֶׁר לִהְיוֹת כְּבֹד הִיא
 טו וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת־נִרְדָּף; וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמַיִם מְקוֹם
 יו הַמְשֻׁפָּט שָׁמָּה הַרְשָׁע וּמְקוֹם הַצָּרֵק שָׁמָּה הַרְשָׁע: אִמְרַתִּי אֲנִי
 יא בְּלִבִּי אֶת־הַצְדִּיק וְאֶת־הַרְשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי־עַתָּה לְכֹל־
 יב חָפֵץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֵׂה שֵׁם: אִמְרַתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל־דְּבַר־תּוֹ
 יג בְּנֵי הָאָדָם לְבָרֵם הָאֱלֹהִים וּלְרְאוֹת שֶׁהֵם־בְּהִמָּה הֵמָּה לָהֶם:
 יד כִּי מְקַרֵּה בְּנֵי־הָאָדָם וּמְקַרֵּה הַבְּהִמָּה וּמְקַרֵּה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת
 טו זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לְכֹל וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן־הַבְּהִמָּה אֵין
 טז כִּי הַכֹּל הַכֹּל: הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מְקוֹם אֶחָד הַכֹּל הִיָּה מִן־הַעֲפָר
 טז וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הַעֲפָר: מִי יוֹדַע רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הַעֹלָה הִיא
 טז לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהִמָּה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ:

א. קרא פסוקים 1-11 שלפניך, וכן את דברי צ' אדר (י"הערכים החינוכיים של התנ"ך):

"מסקנתו המעשית העיקרית [של קהלת] היא שיש להיכנע לסדר זה ולהסתגל אליו, כי התקוממות כנגדו תמיט שואה על האדם [...] כל התלהבות אנושית היא התכחשות ל"יפה בעתו" (פסוק 11) שקבע אלוהים".

(1) מהי התפיסה העולה מפירושו של אדר (ומפסוקים 1-11 בקטע) בנוגע

להתנהלות העולם: (9 נקודות)

(2) כיצד המבנה הספרותי של פסוקים 2-8 יכול לסייע בביסוס תפיסה זו?

(4 נקודות)

ב. קרא פסוקים 15-21 שלפניך.

לפניך פירוש אבן עזרא לפסוק 17: "וענין שם רמו לעולם הבא".

(1) מהי הבעיה שמציג קהלת בפסוק 16?

אבן עזרא מציע פתרון לבעיה זו. מהו? (8 נקודות)

(2) במה הכתוב בפסוקים 19-20 יכול להוות ניגוד לפירושו של אבן עזרא?

(5 נקודות)

3. קרא את התרגום (מארמית לעברית) של **דניאל**, ה', 13-16; 24-30.

דניאל, ה', 13-16

יג **אז הובא דניאל**

לפני המלך. עונה המלך ואומר לדניאל: אתה הוא דניאל אשר מבני גלות יהודה, אשר הביא אבי המלך מן יהודה? ושמעתי עליך, כי רוח אל-הים בך, והארה ותבונה וחקמה יתרה נמצאו בך: ועתה, הובאו לפני החכמים האשפים אשר יקראו את הכתב הזה, להודיעני את פשרו - ולא יכלו להגיד את פשר הדבר: ואני שמעתי עליך, כי תוכל לפתור פתרונים ולהתיר קשרים. עתה, אם תוכל לקרא את הכתב ולהודיעני את פשרו - תלבש ארגמן, ורביד זהב על צנארה, ובשליש המלכות תשלט!:

דניאל, ה', 24-30

כד **אז נשלחה מלפניו בף יד והכתב הזה רשום: וזה**

כתב הרשום: "מנא מנא תקל ופרסין": זה פשר הדבר: מנא - מנה האל כח מלכותך והשלימה: תקל - נשקלת במאזנים ונמצאת חסר: פרס - נפרסה כח מלכותך ונתנה למדי ופרס: אז צנה בלשאצר והלבישו את דניאל ארגמן ל ורביד זהב על צנארו, והכריזו עליו כי יהיה מושל בשליש המלכות: בו בלילה נהרג בלשאצר המלך הפשדי:

א. קרא גם **בראשית**, מ"א, 14-15, 38-42.

(1) ציין שתי נקודות דמיון בין פסוקים 14-15 בסיפור יוסף לבין סיפור דניאל,

ושתי נקודות דמיון בין פסוקים 40-42 בסיפור יוסף לבין סיפור דניאל (סה"כ - ארבע נקודות דמיון). (12 נקודות)

(2) הוכח מן הכתובים כי שני המלכים מכירים בכוחו של אלוהים. (5 נקודות)

ב. (1) הסבר בלשונך את פשר הכתובת שעל הקיר, כפי שפירש אותה דניאל. (5 נקודות)

(2) הסבר את פירוש הביטוי בימינו "הכתובת (הייתה) על הקיר". (4 נקודות)

פרק שני (48 נקודות)ענה על שלוש מהשאלות 4-8 (לכל שאלה – 16 נקודות).4. קרא שיר השירים, א', 15-17.

הַנֶּחֱד	טו
יָפֵה רַעֲיָתִי הַנֶּחֱד יָפֵה עֵינֶיךָ יוֹנִים: הַנֶּחֱד יָפֵה דוֹדִי אֶף נָעִים	טז
אֶף-עַרְשָׁנוּ רַעֲנָנָה: קָרוֹת בָּתֵּינוּ אַרְזִים רַחֲטָנוּ בְּרוּחַיִם: רַהֲטָנוּ	יז

קרא את דברי י' אופנהיימר (״רטוריקה של תשוקה״):

״שיר השירים ייחודי בכך ששני הקולות המרכזיים שמופיעים בו – הגבר והאישה – הם בעלי סמכות שווה בהבהרת עמדותיהם זה כלפי זה. זהו טקסט שאין בו הבדלים היררכיים בין הדוברים״.

א. בסס את הטענה של אופנהיימר על הפסוקים שלפניך. (6 נקודות)

ב. רש״י פירש: ״ והנך יפה דודי אף נעים – שעברת [=סלחת] על פשעיי והשרית שכינתך בתוכי״.

(1) לפי רש״י, מי הוא הדוד, ומדוע הוא נעים? (4 נקודות)

(2) הסבר במה פירושו של רש״י מנוגד לדבריו של אופנהיימר (המסומנים בקו).

איזו גישה פרשנית לספר שיר השירים באה לידי ביטוי בפירושו של רש״י?

(6 נקודות)

5. קרא רות, ב', 1-8.

מודע
 א וּלְנַעֲמֵי מִידַע לְאִישָׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמְשַׁפַּחַת א
 ב אֱלִימֶלֶךְ וּשְׂמוֹ בְּעֵז: וַתֹּאמֶר רֹת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל-נַעֲמֵי אִלְכָה-
 ג נָא הַשְׂדֵה וְאֶלְקָטָהּ בַּשָּׂבִלִים אַחַר אֲשֶׁר אֲמַצֶּא-חֵן בְּעֵינָיו
 ד וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בְתִי: וְתִלְךְ וְתָבוֹא וְתִלְקָט בַּשְּׂדֵה אַחֲרַי
 ה הַקּוֹצְרִים וַיִּקַּר מִקְרָה חֲלֻקַת הַשְּׂדֵה לְבֵעֵז אֲשֶׁר מִמְשַׁפַּחַת
 ו אֱלִימֶלֶךְ: וְהִנְהִיבְעֵז בָּא מִבֵּית לָחֶס וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים הִי
 ז עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ הִי: וַיֹּאמֶר בְּעֵז לְנַעֲרוֹ הַנֶּצֶב
 ח עַל-הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: וַיַּעַן הַנַּעֲרָה הַנֶּצֶב עַל-
 ט הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשְּׂבֵדָה עִם-נַעֲמֵי מִשְׁדֵי
 י מוֹאֵב: וַתֹּאמֶר אֶלְקָטָהּ נָא וְאֶסְפְּתִי בְעִמְרִים אַחֲרַי הַקּוֹצְרִים
 יא וְתָבוֹא וְתַעֲמֹד מֵאֵז הַבְּקָר וְעַד-עֵתָה זֶה שְׂבֵתָה הַבֵּית
 יב מְעֵט: וַיֹּאמֶר בְּעֵז אֶל-רֹת הֲלֹא שָׁמַעְתְּ בְתִי אֶל-תִּלְכִי
 יג לְלָקָט בַּשְּׂדֵה אַחַר וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי מִזֶּה וְכִּה תִדְבָּקִין עִם-
 יד נַעֲרָתִי:

א. בעל מגילת רות משתמש באמצעים ספרותיים, כגון כינויים שונים לאותה דמות ורמוז מקדים.

- (1) הדגם מהכתוב כל אחד מאמצעים אלה. (4 נקודות)
- (2) הסבר כיצד כל אמצעי שהדגמת בסעיף (1) תורם לעיצוב הדמויות א לקידום העלילה. (6 נקודות)

ב. יש הטוענים כי בפרק ב' במגילת רות התערבותו של ה' היא עקיפה בלבד. הוכח טענה זו מהקטע שלפניך. (6 נקודות)

אדם ילוד אשה
קצר ימים ושבע עינו: כעין יצא וימל ויברך כצל ולא יעמוד:
אף על-זה פקחת עינו ואתי תביא במשפט עמו: מיריתן
טהור מטמא לא אחד: אס-חרוצים וימיו מספר חדשו אתך
חקו עשית ולא יעבר: שעה מעליו ויחדל עד-ירצה כשכיר
ימו: פי יש לעץ תקנה אס-יפדת ועוד יחלוף וינקתו לא
תחדל: אס-יקון בארץ שדשו ובעפר ימות גועו: מרית מים
יפחה ועשה קציר כמורנטע: וגבר ימות ויחלש ויגוע אדם
ואיו: אולדמים מנינים ונהר יחרב ויבש: ואיש שגב ולא
יקום עד-בלתי שמים לא יקיצו ולא יעדו משנתם:

א. קרא פסוקים 1-6 שלפניך.

הסבר כיצד איוב מתאר את חיי האדם בפסוקים אלה, והסבר את בקשתו של איוב מאלוהים בפסוק 6 בעקבות תיאור זה. (6 נקודות)

ב. הסבר כיצד השימוש במוטיב המים (בפסוקים 7-12) מסייע להבחין בין גורל העץ

לגורל האדם. (10 נקודות)

7. קרא אסתר, א', 4-3, 22-9.

אסתר, א', 4-3

בשנת

שְׁלוֹשׁ לְמַלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֵּה לְכָל־שָׂרֵי וְעַבְדָּיו חֵיל וּפְרָס
 וּמְדֵי הַפְּרָתִמִּים וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת לִפְנֵי: בְּהִרְאֹתוֹ אֶת־עֶשֶׂר
 בְּכוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת־יָקָר תְּפָאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׂמוֹנִים
 וּמֵאֵת יוֹם:

אסתר, א', 22-9

גם ושתי המלכה עשתה

מִשְׁתֵּה נָשִׁים בַּיִת הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אַחְשֹׁרוּשׁ: בַּיּוֹם
 הַשְּׂבִיעִי כָּטוֹב לִבְהַמֶּלֶךְ בֵּינָן אָמַר לְמַהוּמָן בְּזָתָא חֲרֻבּוּנָא
 בְּגָתָא וְאַבְגָּתָא זָתֵר וְכֻרְפָּס שְׂבַעַת הַסְּרִיסִים הַמְּשֻׁרְתִּים
 אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אַחְשֹׁרוּשׁ: לְהֵבִיא אֶת־וְשֹׁתֵי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי
 הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶד מַלְכוּת לְהִרְאֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפִיָּה
 כִּי־טוֹבֵת מְרָאָה הִיא: וְתִמְאֵן הַמַּלְכָּה וְשֹׁתֵי לְבוֹא בְּדַבְרֵי
 הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסְּרִיסִים וַיִּקְצֹץ הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בַּעֲרָה
 בּוֹ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יִדְעֵי הָעֵתִים כִּי־
 כֵּן דַּבֵּר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יְדַעֵי דַת וְדִין: וְהַקְּרֹב אֵלָיו כְּרֻשְׁנָא
 שְׂתֵר אֲדַמְתָּא תְּרֻשִׁישׁ מְרִס מְרִסְנָא מְמוּכָן שְׂבַעַת שָׂרֵי
 פְּרָס וּמְדֵי רְאִי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רְאִישְׁנָה בְּמַלְכוּת: כְּדַת
 מִה־לַּעֲשׂוֹת בְּמַלְכָּה וְשֹׁתֵי עַל וְאֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־
 מֵאֵמֶר הַמֶּלֶךְ אַחְשֹׁרוּשׁ בְּיַד הַסְּרִיסִים:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

וַיֹּאמֶר

מִמּוֹכֵן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל-הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עֹוֹתָהּ מִמּוֹכֵן
 וְשֵׁתֵי הַמַּלְכָּה כִּי עַל-כָּל-הַשָּׂרִים וְעַל-כָּל-הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל-
 מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחְשָׁרוּשׁ: כִּי יֵצֵא דְבַר-הַמַּלְכָּה עַל-כָּל-
 הַנָּשִׁים לְהַבְזֹת בְּעֲלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאִמְרֵם הַמֶּלֶךְ אַחְשָׁרוּשׁ
 אָמַר לְהַבִּיא אֶת-וְשֵׁתֵי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי וְלֹא-בָאָה: וְהַיּוֹם
 הַזֶּה תֵּאמְרָנָה וְשָׂרוֹת פָּרַס-וּמְדֵי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת-דְּבַר
 הַמַּלְכָּה לְכָל שְׂרֵי הַמֶּלֶךְ וְכָדִי בְּזִיוֹן וְקִצְרִי: אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ
 טוֹב יֵצֵא דְבַר-מַלְכוּת מִלִּפְנֵי וְיִכְתַּב בְּדַתִּי פָּרַס-וּמְדֵי וְלֹא
 יֵעָבֹד אֲשֶׁר לֹא-תָבֹא וְשֵׁתֵי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אַחְשָׁרוּשׁ וּמַלְכוּתָהּ
 יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה: וְנִשְׁמַע פְּתֻגָם הַמֶּלֶךְ
 אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה בְּכָל-מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל-הַנָּשִׁים יִתְּנוּ
 יָקָד לְבַעֲלֵיהֶן לְמַגְדוֹל וְעַד-קֶטֶן: וַיִּיטֹב הַדְּבַר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ
 וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כְּדְבַר מִמּוֹכֵן: וַיִּשְׁלַח סָפְדִים אֶל-
 כָּל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֶל-מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְאֶל-עַם
 וְעַם כְּלָשׁוֹנוֹ לְהֵיוֹת כָּל-אִישׁ שָׂרְד בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כְּלָשׁוֹן
 עִמּוֹ:

מגילת אסתר מציגה את המלך אחשורוש באור אירוני (גרוטסקי).

- א. הבא שלוש הוכחות מפסוקים 3-4, 9-15 לכך שאחשורוש מוצג באור אירוני, והסבר את האירוניה שבהן. (10 נקודות)
- ב. בתגובתו של ממוכן בפסוקים 16-22 הופכת "תקרית משפחתית" ל"משבר לאומי" (על פי אי ברלין, "אסתר"). בסס טענה זו על הכתוב. (6 נקודות)

8. קרא את הקטע מסיפור "בל והתנין", וכן את התרגום (מארמית לעברית) של

דניאל, ו', 13-25.

"בל והתנין"

1	וַיְהִי גַם־תַּיִן בַּמָּקוֹם הַהוּא וַיַּעֲבְדוּ אוֹתוֹ בְּנֵי בָבֶל: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
2	לְדַנְיָאֵל הֵן עַל־זֶה לֹא תֹאמַר כִּי נַחֲשֶׁת הוּא הִנֵּה הוּא חַי וְאֹכֵל
3	וְשׂוֹתֵהּ וְעֵתָה הַשְּׁתַחֲוִה־נָא לוֹ: וַיֹּאמֶר דַּנְיָאֵל הַמֶּלֶךְ תְּהַיְי וְאַשְׁמִיד
4	אֶת־הַתַּיִן בְּלֵי חֶרֶב וּבְלֵי מַקֵּל וַיֹּאֶל הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה הוּא בְּיַדְךָ:
5	וַיִּקַּח דַּנְיָאֵל שְׁלֹשִׁים מְנַה זֶפֶת בַּלֹּהֶה בַּחֲלָב וּבִשְׂעֹר וּיְלֹשׁ
6	אֶת־הַכֹּל לְבָצֵק אֶחָד וַיִּשְׁלַךְ אֵלָיו הַתַּיִן וַיֹּאכַל וַתִּבְקַע בְּטֶנּוּ
7	וַיִּרְאֶהוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲלֹא זֶה תַּעֲבֹדוּ: וַיִּתְגַּדְּדוּ מִכָּל־הָאָרֶץ
8	עַל־דַּנְיָאֵל וַיֹּאמְרוּ הַמֶּלֶךְ הִתְנַהַד אֶת־הַבַּל נָתַן וְאֶת־הַתַּיִן הִדָּג:
9	וַיֵּרָא הַמֶּלֶךְ אֶת עַם־הָאָרֶץ מִתְגַּדְּדִים עָלָיו וַיִּקְרָא אֶל־הָעוֹמְדִים
10	לִפְנָיו וַיֹּאמֶר הֲנִי נוֹתֵן אֶת־דַּנְיָאֵל לְמוֹת: וַיְהִי שֵׁם גַּב אֲשֶׁר בּוֹ
11	כַּלְכָּלֵי שְׂבַעַה אֲרִיזוֹת כִּי צָרִי הַמֶּלֶךְ נִתְּנוּ לָהֶם לְטָרֵף וּבְכָל־יוֹם
12	יָיוֹם הָיוּ לָהֶם גְּוִיֹת שְׁנַי בְּגִימּוֹת לְמֵאֲכָל: וַיִּשְׁלַךְ הַקְּהָמוֹן
13	אֶת־דַּנְיָאֵל הַבּוֹדֵה לְמַעַן יִטָּרֵף וְגַם קִבּוּדָה לֹא תִהְיֶה־לוֹ וַיְהִי
14	דַּנְיָאֵל בְּבוֹר שְׁשֶׁה יָמִים: וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וַיִּקַּח חֲבֻקִיק בְּיָדוֹ
15	כַּפְרוֹת לָחֶם בְּלוֹלוֹת בְּגִזִּיד בַּקַּעֲרָה וּבַקְּבוּק יוֹרְמִסוֹ וַיִּצְא הַשְּׂדֵה
16	אֶל־הַקְּוֹצְרִים: וַיְדַבֵּר מִלֶּאֶךְ ה' אֶל־חֲבֻקִיק וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר
17	ה' אֱלֹהִים אֶת־הַמֵּאֲכָל אֲשֶׁר בְּיַדְךָ הֵבֵא אֶל־דַּנְיָאֵל אֲשֶׁר בְּבוֹר
18	הָאֲרִיזוֹת בְּבָבֶל: וַיֹּאמֶר חֲבֻקִיק ה' אֱלֹהִים לֹא רָאִיתִי אֶת־בָּבֶל
19	וְגַם־אֶת־הַבוֹר אֲיַנְנִי יוֹדַע אֵינִי: וַיֹּאחֲזוּ מִלֶּאֶךְ ה' אֶת־חֲבֻקִיק
20	בְּצִיצַת רֵאשׁוֹ וַיִּשְׁאַהֲוּ וַיִּצְיַגְהוּ מִמַּעַל לְבוֹר בְּבָבֶל: וַיֹּאמֶר חֲבֻקִיק
21	אֶל־דַּנְיָאֵל קוּם אֲכַל אֶת־הַמֵּאֲכָל אֲשֶׁר שָׁלַח לָךְ ה' אֱלֹהִים:
22	וַיֹּאמֶר דַּנְיָאֵל זָכַר זְכוּרַתִּי ה' אֱלֹהִים אֲשֶׁר אֲיַנְנֶה עוֹזֵב אֶת־אוֹהֲבָיו:
23	וַיֹּאכַל דַּנְיָאֵל וּמִלֶּאֶךְ ה' הִשִּׁיב אֶת־חֲבֻקִיק אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
24	לָקַחוּ מִשָּׁם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַהוּא וְה' אֱלֹהִים זָכַר אֶת־דַּנְיָאֵל: וַיִּצְא
25	הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵיכֶן וְהוּא מִתְאַבֵּל עַל־דַּנְיָאֵל וַיִּכְרַע עַל־הַבוֹר וַיֵּרָא
26	וְהִנֵּה הוּא יּוֹשֵׁב: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר גְּדוּל ה' אֱלֹהִים וְאִין עוֹד
27	מִלְּבַדּוֹ: וַיִּצְא הַמֶּלֶךְ אֶת־דַּנְיָאֵל מִן־הַבוֹר וַיִּשְׁלַךְ אֶת־חוֹרְשֵׁי
28	רַעְתּוֹ אֶל־הַבוֹר לְעֵינֵי דַּנְיָאֵל וַיִּטְרַפּוּ:

דניאל, ו', 13-25

י' אָז קָרְבוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְדָבְרוּ עַל אִסוּר

הַמֶּלֶךְ: הֲלֹא אִסוּר רְשָׁמַת אֲשֶׁר כָּל אָדָם אֲשֶׁר יִבְקַשׁ בַּקֶּשָׁה מִכָּל אֵל וְאָדָם עַד

שְׁלֹשִׁים יוֹם, בְּלִמְי מִמֶּךָ הַמֶּלֶךְ, יִשְׁלַךְ לְבוֹר הָאֲרִיזוֹת? עוֹנֵה הַמֶּלֶךְ וְאָמַר:

י"י זָכוֹן הַדְּבָר, כִּדַּת מְדִי וּפְרַס אֲשֶׁר לֹא תַעֲבֹר: אָז עָנּוּ וְאָמְרוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי

דַּנְיָאֵל אֲשֶׁר מִבְּנֵי גְלוֹת יְהוּדָה, לֹא שָׁם לֵב אֵלָיךְ, הַמֶּלֶךְ, וְאֵל אִסוּר אֲשֶׁר

י"ט רְשָׁמַת, וְשֹׁלֵשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם הוּא מִבְּקַשׁ אֶת בַּקֶּשְׁתּוֹ: אָז, כַּאֲשֶׁר שָׁמַע הַמֶּלֶךְ

אֶת הַדְּבָר – הִיָּה רַע עָלָיו מְאֹד, וְאֵל דַּנְיָאֵל שָׁם לְבוֹ לְהַצִּילוֹ, וְעַד בּוֹא הַשָּׁמֶשׁ

הָיָה מִשְׁתַּדֵּל לְהַצִּילוֹ:

טז אָז רָגִישׁוּ הָאֲנָשִׁים הֵהֱם עַל הַמֶּלֶךְ וְאָמְרוּ לַמֶּלֶךְ: דַּע
 טז הַמֶּלֶךְ, כִּי דַת (הִיא) לְמַדֵּי וּפְרָס, אֲשֶׁר כָּל אִסּוּר וְשִׁבוּעָה אֲשֶׁר יִקִּים הַמֶּלֶךְ –
 יז אֵין לְשִׁנּוֹת: אִז עֲנֵה הַמֶּלֶךְ וְהִבִּיאוּ אֶת דְּנִיָּאל וְהַשְׁלִיכוּהוּ לְבוֹר הָאֲרִיֹּת.
 יח עֲנֵה הַמֶּלֶךְ וְאָמַר לְדְנִיָּאל: אֵל הַיְיָ אֲשֶׁר אִתָּה עֹבֵד אוֹתוֹ תְּמִיד – הוּא
 יח יוֹשִׁיעֶךָ: וְהוֹבָאָה אֲבוֹן אַחַת וְהוֹשְׁמָה עַל פִּי הַבוֹר, וְהַמֶּלֶךְ חָמַם אוֹתָהּ
 יט בְּטַבְעָתוֹ וּבְטַבְעַת גְּדוּלְיוֹ, שְׁלֵא יִשְׁנֶה רִצּוֹן בְּדְנִיָּאל: אִז הִלֵּךְ הַמֶּלֶךְ לְהִיכְלוֹ
 כ וְלָן בְּצוּם, וּמְשֻׁמְחוֹת לֹא הִבִּיא לְפָנָיו, וּשְׁנָתוֹ נִדְּדָה עָלָיו: אִז קָם הַמֶּלֶךְ
 כא בַּשַּׁחַר, בְּנִגְהָ, וְהִלֵּךְ נִבְהֵל אֶל בּוֹר הָאֲרִיֹּת: וּבִקְרָבוֹ לְבוֹר, זָעַק אֶל דְּנִיָּאל
 כב בְּקוֹל עֲצוּב. עֲנֵה הַמֶּלֶךְ וְאָמַר לְדְנִיָּאל: דְּנִיָּאל עֲבֵד אֵל חַי! אֵל הַיְיָ אֲשֶׁר
 כב אִתָּה עֹבֵד אוֹתוֹ תְּמִיד הֵיכַל לְהוֹשִׁיעֶךָ מִן הָאֲרִיֹּת?: אִז דָּבַר דְּנִיָּאל עִם
 כג הַמֶּלֶךְ: הַמֶּלֶךְ, לְעוֹלָמִים חַיָּה!: אֵל הַיְיָ שְׁלַח אֶת מַלְאַכּוֹ וְסַגְר אֶת פִּי הָאֲרִיֹּת
 כד וְלֹא שַׁחַתְנִי, מִפְּנֵי שֶׁנִּמְצְאָה לִי זָכוֹת לְפָנָיו: וְאַף לְפָנָי, הַמֶּלֶךְ, שַׁחַת לֹא
 כד עָשִׂיתִי: אִז הִיָּה טוֹב מְאֹד עַל הַמֶּלֶךְ, וְעֲנֵה לְהַעֲלוֹת אֶת דְּנִיָּאל מִן הַבוֹר:
 כה וְדְנִיָּאל הֶעֱלָה מִן הַבוֹר וְכָל פְּגָם לֹא נִמְצָא בּוֹ, כִּי הָאֲמִין בְּאֵל הַיְיָ: וְהַמֶּלֶךְ עֲנֵה
 כה וְהִבִּיאוּ אֶת הָאֲנָשִׁים הֵהֱם אֲשֶׁר אָכְלוּ אֶת בִּשְׂרוֹ שֶׁל (=הִלְשִׁינוּ עַל) דְּנִיָּאל,
 וְאֵל בּוֹר הָאֲרִיֹּת הַשְׁלִיכוּ אוֹתָם, אֶת בְּנֵיהֶם וּנְשֵׂיהֶם: וְלֹא הִגִּיעוּ לְתַחֲתֵית
 הַבוֹר עַד אֲשֶׁר שָׁלְטוּ בָהֶם הָאֲרִיֹּת וּפְצְחוּ אֶת כָּל עֲצֻמוֹתֵיהֶם:

א. קרא את הקטע מסיפור "בל והתנין", וכן את דברי "קויפמן" (תולדות האמונה הישראלית):

"הסיפורים בדניאל אי-ו-הם יצירת היהדות הגלונית [...] האידיאה של כל הסיפורים האלה היא היהודים נלחמים באלילות של הגויים בעוז ובביטחון, בלעג ובבוז, וידם על העליונה".
 הדגם את שלושת המרכיבים של טענה זו (המסומנים בקו) מסיפור "בל והתנין".
 (8 נקודות)

ב. קרא גם את הקטע מ**דניאל**.

- בשני המקורות שלפניך נאלץ המלך להשליך את דניאל לגוב האריות.
- (1) כתוב שתי נקודות דמיון נוספות בין הסיפורים. (4 נקודות)
 - (2) מהי הסיבה למעשה זה בפרק ו', ומהי הסיבה לכך בסיפור "בל והתנין"? בסט את תשובתך על המקורות. (4 נקודות)

בהצלחה!